

T.C.
ULAŖTIRMA BAKANLIĐI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı

6.K.89
7/7318
29 NISAN 2009

Sayı :B.11.0.SGB.0.10.01.610.01/863
Konu :İstanbul Milletvekili Sayın
AyŖe Jale AĐIRBAŖ'ın
yazılı soru önergesi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIĐINA

İlgi: TBMM BaŖkanlıĐının 25.03.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-12162 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın AyŖe Jale AĐIRBAŖ'ın 7/7318 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuŖtur.

Bilgilerinize arz ederim.

Binali YILDIRIM
UlaŖtırma Bakanı

EK :

1) Cevap formu (4 Sayfa)

DAĐITIM:

TBMM BaŖkanlıĐı
BaŖbakanlık

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYŞE JALE AĞIRBAŞ'IN 7/7318 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI

Cinsel istismar vakalarının artması, reşit olmayan kişilerin kandırılarak yada şantaj yoluyla bu tür fiillere maruz kalması toplum olarak hepimizi derinden üzmektedir. Sosyolojik açıdan sorgulanması gereken bu olayların, yazılı ve görsel basında kamuoyuna sunulmuş tarzı yaşanan çirkinliği ve olayın vahametini daha da artırabilmektedir. Samsun'da 16 yaşındaki bir kız çocuğunun uğradığı istismara ilişkin, bir gazetenin internet sitesindeki 25 Şubat 2009 tarihli haberde, "görüntülere ait fotoğraf kareleri" başlığı altında, reşit olmayan gencecik kızın uygun olmayan fotoğrafları tanınmasına da imkan verecek tarzda yer almıştır. Şantaj, tehdit ve baskıyla gerçekleştirilen bu tür istismarların bir pembe dizi tarzında sunulması, çekilen görüntülere ilişkin fotoğrafların rahatlıkla yayımlanması, mağdurların yaşadıkları psikolojik travmayı daha da derinleştirmekte, toplumsal değerlerimizi ve duyarlılığımız erozyona uğratmaktadır.

SORULAR:

1. Reşit olmayan kişilerle gerçekleştirilen söz konusu fiillerle ilgili haberler ve bu haberlere ilişkin görüntülerin, gazetelerin internet sitelerinde uygun olmayan tarzda gösterilmesinin önüne geçilmesi hususunda gerekli denetimler yapılmakta mıdır? Yapılmaktaysa, bu fotoğraflar gazetelerin internet sayfalarında nasıl rahatlıkla yayımlanmaktadır?

2. Olaya maruz kalan kişilerin fotoğraflarının, her gün milyonların ziyaret ettiği gazetelerin internet sitelerinde bu şekilde yer almasının önleyecek tedbirler alınacak mıdır?

CEVAPLAR:

Anayasanın "Ailenin korunması" başlıklı 41 inci maddesinde "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar." hükmü, "Gençliğin korunması" başlıklı 58 inci maddesinde de "Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." hükmü yer almaktadır. Söz konusu yasa bu amacı İnternet ortamındaki yayınlarda da sağlamak için hazırlanan bir yasa durumundadır.

Bahse konu yasa ile, Anayasanın sözkonusu hükümleri uyarınca, aileyi, çocukları ve gençleri İnternet ortamının suistimal edilmesi suretiyle uyuşturucu ve uyarıcı madde alışkanlığı, intihara yönlendirme, cinsel istismar, kumar ve benzeri kötü alışkanlıkları teşvik eden yayınların içeriklerinden korumak için gerekli önleyici tedbirlerin alınması amaçlanmakta; İnternette yapılan yayınlarla çocuğa, gençliğe ve aileye yönelik ağır ve vahim nitelikteki saldırıların önlenmesini teminen gereken yasal düzenlemenin yapılması sağlanmış olmaktadır.

Ceza Kanunda suç sayılan bazı düzenlemelerin İnternet ortamında yapılan yayınlar açısından da uygulanması gerekmektedir. Aileyi, çocukları ve gençleri İnternet ortamının kullanılması suretiyle suistimal edilmesini Anayasamızın amir hükmü gereğince önlemek için tedbirler alınmaktadır. Zaten erişime engellenecek suçlarda kataloğ olarak sayma yoluyla belirtilmiştir.

Bu noktada kesin çözüm "içeriğin yayından çıkarılması" uygulamasıdır. Bir kısım sivil toplum kuruluşları, Kanunun sistematığının ve ilgili yönetmeliklerin bu uygulamayı temel bir çözüm olarak gördüğünü maalesef göz ardı etmektedirler. Halbuki içeriğin yayından çıkartılması uygulamasının iyi anlaşılması ve etkin kullanımı hususundaki bilinçlendirmede sivil toplum kuruluşlarımıza önemli sorumluluklar düşmektedir.

Özellikle 2 inci soruyla ilgili olarak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığınca vatandaşlarımızı bilinçlendirmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu amaçla www.guvenliweb.org.tr isimli İnternet sitesi hazırlanarak yayına geçirilmiştir. Güvenli web (www.guvenliweb.org.tr) çalışmasında ana hedef, hızla yaygınlaşmakta olan İnternet kullanımı ile ilgili olarak genelde toplumu, özelde ise çocukları, aileleri ve eğitimcileri İnternetin doğru ve güvenli kullanımı noktasında bilinçlendirmek, İnternetin etkin ve faydalı kullanım metotları yanında, barındırdığı tehlikelere karşı toplumda bilişim şuuru oluşturmaktır. Özellikle çocukların gelişim döneminde İnternet yoluyla gelebilecek olumsuz etkiler, onların fiziksel ve ruhsal gelişimine kalıcı zararlar verebilmektedir. Bu çalışma ile, yayınlanacak etkili içerik ve video gösterimleriyle gerçek hayattan kesitler sunarak, İnternet dünyasını yeni tanımaya başlayan çocuklara, yetişkinlere İnternetin faydalı yüzünü gösterirken aynı zamanda karanlık yüzünü de dikkat çekmek suretiyle zararlarından korunmalarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Ayrıca çocuklar için hazırlanan sayfalarla, çocukların eğlenceli vakit geçirmelerine, eğlenirken öğrenmelerine, kişisel becerilerinin gelişmesine katkı sağlanacak ve İnternet dünyasını daha yakından tanımalarına imkan verebilecek materyallerin sunumu gerçekleşecektir. Ülkemizde ve dünyada genel İnternet kullanım eğilimleri ve benzeri faydalı istatistiki bilgilendirmeler yapılmakla birlikte, özellikle İnternette içerik sunan gerçek kişi veya tüzel kuruluşların daha etkin bir hizmet sunabilmeleri amacıyla referans alabilecekleri bilgiye ulaşmaları da hedeflenmektedir.

Filtreleme yazılım ve donanımlarında gerekli olacak kriterlerin belirlenmesi çalışmaları ile ilgili olarak; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığının kriterleri belirleyerek firmaların yapmış oldukları filtre programlarından 8 yazılım 3 donanım olmak üzere 11 adet ürün onaylamıştır. İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcılar (İnternet Kafeler) bu ürünlerden herhangi birisini kullanmak zorundadır. Kanunda katalog halinde sayılan erişimin engellenmesine konu suçlar dışındaki yasadışı fiilleri içeren İnternet sitelerine de filtreleme yoluyla erişimin engellenmesini kapsar fonksiyonlu filtreleme yazılım ve donanımlarıdır.

Bu filtreleme yazılım ve donanımları ile ilgili olarak düşünülenler; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından sunulacak olan alan adı adres havuzunu kullanmak, sözkonusu sistemlerde iletişimi tespite yönelik imkan ve kabiliyetler bulundurmamak ve alan adı, URL ve IP adresi bazlı filtreleme yapabiliyor olmak şeklinde sayılabilir.

Diğer taraftan;

04/05/2007 tarihli ve 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele edilmesi Hakkında Kanun" 23/05/2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 24/10/2007 tarihli ve 26680 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Telekomünikasyon Kurumu Tarafından Erişim Sağlayıcılara ve Yer Sağlayıcılara Faaliyet Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", 01/11/2007 tarihli ve 26687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik", 30/11/2007 tarihli ve 26716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele edilmesi Hakkında Kanun" 23/05/2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

tarihli ve 26803 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Telekomünikasyon Kurumu Tarafından Erişim Sağlayıcılara ve Yer Sağlayıcılara Faaliyet Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” hükümleri çerçevesinde mezkur Kanunun uygulamasına başlamıştır.

Kanunun 8’inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen; “26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

*İntihara yönlendirme (madde 84),

*Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra)

*Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),

*Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),

*Müstehcenlik (madde 226), Fuhuş (madde 227),

*Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama (madde 228) suçları ile;

*5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar erişimin engellenmesi konusu olabilecek suçlar olarak katalog halinde sayılmış ve son olarak;

*7258 sayılı “Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun” un 5728 sayılı yasa ile değişik 5.maddesinde yer alan” ... sabit ihtimalli veya müşterek bahis oynatanlar, oynanmasına yer veya imkan sağlayanlar ... “” hakkındaki düzenleme de bunlara dahil edilmiştir.

Kanunun 8’inci maddesinin ikinci fıkrasında; birinci fıkranın (a) ve (b) bendinde belirtilen suçları içeren İnternet ortamındaki yayınlara erişimin engellenmesi kararının, soruşturma evresinde hakim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verileceği, soruşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yirmidört saat içinde hakim onayına sunulmak kaydıyla Cumhuriyet Savcısı tarafından da erişimin engellenmesi kararı verilebileceği düzenlemesi yer almış, üçüncü fıkrasında ise; hakim, mahkeme veya Cumhuriyet Savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararının birer örneğinin, gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İletişim Başkanlığına gönderileceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasında ise “İçeriği birinci fıkrada belirtilen suçları oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsan bile, içeriği birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) numaralı alt bentlerinde yazılı suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak erişimin engellenmesi kararı re’sen Başkanlık tarafından verilir. Bu karar, erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.” Düzenlemesi yer almıştır.

Ayrıca son olarak; 7258 sayılı “Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun” un 5728 sayılı yasa ile değişik 5.maddesinde yer alan “... sabit ihtimalli veya müşterek bahis oynatanlar, oynanmasına yer veya imkan sağlayanlar ... “, “ ... Bu maddede tanımlanan suçlarla ilgili olarak, 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun erişimin engellenmesine ilişkin hükümleri uygulanır.” Şeklindeki düzenleme çerçevesinde, TCK ‘da tanımlanan kumar suçu dışında sanal bahiste yargı kararı ve Başkanlığın re’sen engelleme yetkisi çerçevesinde erişim engelleme tedbiri kapsamına girmiştir.

Yukarıda sayılan 9 suç kapsamında yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sitelerle ilgili olarak bir soruşturma veya kovuşturmayla esas olmak üzere yargı organlarınca erişimin engellenmesi kararı alınabildiği gibi, 9 suçla ilgili olarak Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nca da sitelerin yurt dışı kaynaklı olmasına bağlı olarak re'sen erişimin engellenmesi kararı alınabilmekte, yurt içi kaynaklı İnternet siteleri açısından bu idari yetki sadece çocukların cinsel istismarı ve müstehcenlik suçlarıyla sınırlanmış bulunmaktadır. Yurt içi kaynaklı diğer 7 suçla ilgili olarak Başkanlığın re'sen erişimin engellenmesi yönüyle herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır.

Bir İnternet sitesinin içeriğinin 9 katalog suçlardan birini teşkil ettiğini değerlendiren kişiler; 23.11.2007 tarihinde faaliyete başlayan Bilgi İhbar Merkezine "0312 582 82 82" nolu pratik numaradan telefonla, 28.11.2007 tarihinde aktif hale gelen ve 29.11.2007 tarihi itibarıyla ilk ihbarın kaydedildiği <http://www.ihbarweb.org.tr> adlı web adresine forum ile ve ayrıca "ihbar@ihbarweb.org.tr" üzerinden de elektronik postayla ihbarda bulunabilmektedir. Aynı zamanda vatandaşlarımızın konuyu adli mercilere intikali takdirlerindedir.

Ayrıca kişilik haklarının ihlal edildiğini düşünen kişiler ise Kanunun 9 uncu maddesindeki prosedürü takip edebilirler.

Kanunun 9' uncu maddesi "(1)İçerik nedeniyle hakları ihlal edildiğini iddia eden kişi, içerik sağlayıcıya, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcıya başvurarak kendisine ilişkin içeriğin yayından çıkarılmasını ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabı bir hafta süreyle İnternet ortamında yayımlanmasını isteyebilir. İçerik veya yer sağlayıcı kendisine ulaştığı tarihten itibaren iki gün içinde, talebi yerine getirir. Bu süre zarfında talep yerine getirilmediği takdirde reddedilmiş sayılır. (2)Talebin reddedilmiş sayılması halinde, kişi onbeş gün içinde yerleşim yeri sulh ceza mahkemesine başvurarak, içeriğin yayından çıkarılmasına ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabın bir hafta süreyle İnternet ortamında yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hakimi bu talebi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Sulh ceza hakiminin kararına karşı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. (3)Sulh ceza hakiminin kesinleşen kararı, yapılan başvuruyu yerine getirmeyen içerik veya yer sağlayıcısına tebliğinden itibaren iki gün içinde içerik yayından çıkarılarak hazırlanan cevabın yayımlanmasına başlanır. (4) Sulh ceza hakiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İçerik veya yer sağlayıcının tüzel kişi olması halinde, bu fıkra hükmü yayın sorumlusu hakkında uygulanır." hükmünü amirdir. Kanunun 9 uncu maddesi kapsamında içeriğin yayından çıkarılması konusunda mezkur Kanunla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığına (BTK) verilen bir görev olmadığı değerlendirildiğinden söz konusu taleple ilgili olarak BTK'ca herhangi bir işlem yapılmamaktadır.

Kanunun çıkış amacı; İnternet aktörlerinin yükümlülüklerinin ve sorumluluklarının düzenlenmesi yanında özelde, İnternet ortamında yapılan yayınlar açısından Anayasamızın amir hükmü gereği çocuk ve ailenin korunmasıdır.